

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

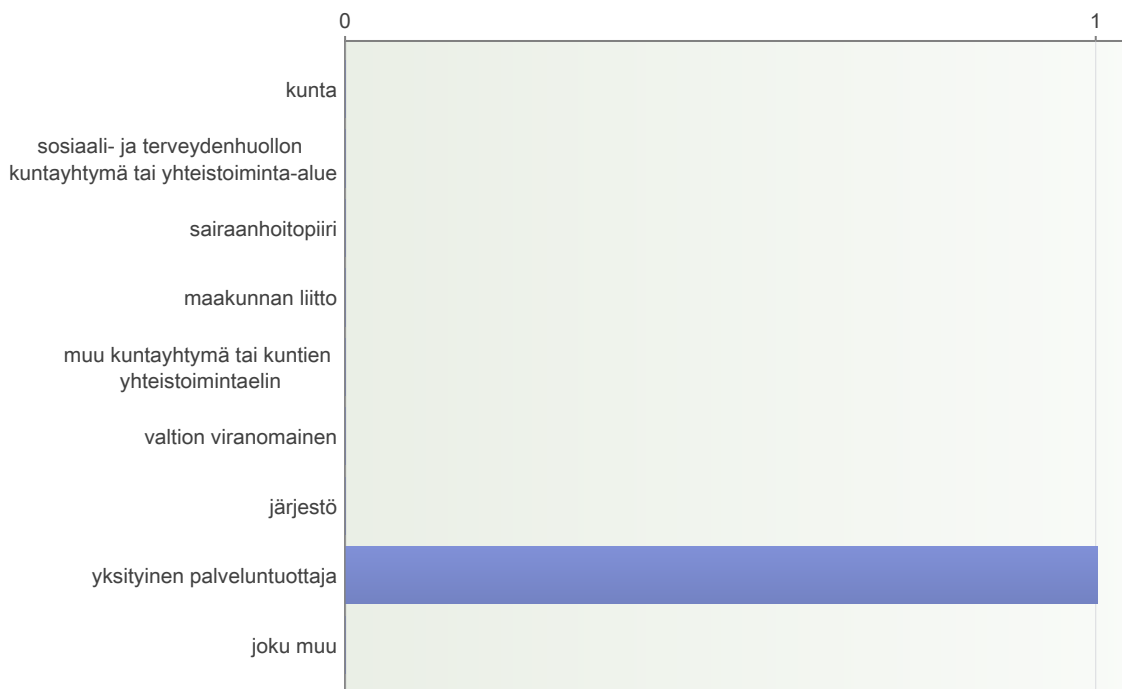
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Autismisäätiö sr	Hanna Ekman	hanna.ekman@autismisatio.fi, 050 403 2920		

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Ei vastauksia.

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Ei vastauksia.

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Ei vastauksia.

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Ei vastauksia.

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Ei vastauksia.

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Ei vastauksia.

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Ei vastauksia.

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Ei vastauksia.

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalouksista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Ei vastauksia.

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Ei vastauksia.

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Ei vastauksia.

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Ei vastauksia.

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Ei vastauksia.

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Ei vastauksia.

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Ei vastauksia.

38. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Ei vastauksia.

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Ei vastauksia.

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Ei vastauksia.

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Ei vastauksia.

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Ei vastauksia.

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Ei vastauksia.

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Ei vastauksia.

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalveluiden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Ei vastauksia.

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Ei vastauksia.

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Ei vastauksia.

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Lausunto valinnanvapaus lakiluonnoksesta
Autismisäätiö sr.

Autismisäätiö sr. on yksityinen yhteiskunnallinen yritys, joka tuottaa palveluita henkilöille joilla on autismi tai muu laaja-alainen kehityshäiriö. Lausunnossa haluamme tuoda esille positiiviset asiat ja mielestämme ongelmalliset kohdat, jotka vaikuttavat kohderyhmämme palveluiden tuottamiseen ja asiakkaidemme hyvinvointiin.

Suoran valinnan palvelut

Autismisäätiö sr. haluaa korostaa valinnanvapauden positiivista merkitystä kohderyhmämme henkilöille. Sote-keskusten erikoistumisen mahdollisuus on erityisen tärkeää palveluiden sopivuuden varmistamiseksi autismin kirjon henkilöille. Jotta asiakas pystyy saamaan tasavertaiset peruspalvelut, kuten kuka tahansa suomalainen, sote-keskuksen tulisi saada erityiskorvausta perustuen asiakkaan tuen tarpeen määrään. Asiakaskunnan ymmärtämättömyys on yleensä syynä siihen, että myös peruspalveluiden tuottaminen siirretään erityispalveluiden puolelle, vaikka asiakkaan palvelutarpeeseen peruspalvelut riittäisivät.

Koemme, että erikoistumisen mahdollisuus lakiesityksessä mahdollistaa vaikuttavien, valinnanvapautta edistävien ja kustannustehokkaiden palveluiden tuottamisen. Kuitenkin on huomioitava, että kaikille ihmisille palveluiden tuottamisen vaatimus on palveluntuottajien syrjimistä ja tosiasiallisesti estää erikoistumisen. Erikoistuneiden sote-keskusten tuottamat palvelut tulee varmasti vähentämään kustannuksia verrattuna siihen, että asiakkaat ohjautuvat maakuntiin tai erikoissairaanhoidon puolelle.

Valinnanvapaus

Asiakkaan oikeus valita palvelunsa tuottava maakunta antaa hyvän mahdollisuuden kohderyhmämme

asiakkaille itselleen sopivan tuen hakemiseen, mutta lakiesityksestä puuttuu rakenne siitä, kuinka tämä valinta tapahtuu tuen tarpeessa olevan henkilön kohdalla. Jotta tasavertainen kohtelu toteutuisi, tuetun päätöksenteon tavan tulisi näkyä lakiluonnoksessa konkreettisesti.

Koemme myös, että lakiluonnokseen liittyvä sote-keskuksen toteuttama velvoite ohjaus ja neuvontapalveluun aiheuttaa riskin asiakkaalle ja palveluntuottajalle eturistiriidan. Palveluntuottajat voivat tietoisesti tai tietämättään neuvoa ja ohjata esimerkiksi omien palveluiden piiriin huolimatta siihen mikä olisi asiakkaalle paras palvelu.

Muut kuin suoran valinnan palvelut

Koemme, että asiakassetelit antavat mahdollisuudet maakunnille tuottaa vaikuttavia palveluita. Tämä kuitenkin edellyttää, että maakunta osaa määritellä palveluiden yksityiskohtaisen sisällön ja konkreettiset toimenpiteet. Tämä edellyttäisi maakuntatasolla laajaa osaamista. Autismin kirjon henkilöiden kohdalla lakiluonnos tarkoittaisi sitä, että sosiaalinen kuntoutus olisi asiakassetelin alla – osaako maakunta kuitenkaan määritellä näiden toimintojen sisällölliset tarpeet meidän asiakaskuntamme ihmisille. Tämä antaa hyvän mahdollisuuden, mutta oikeiden ja sopivien palveluntuottajien löytäminen on kuitenkin haasteellista.

Vaikkakin palveluseteli tukee hyvien ja oikeanlaisten palveluiden saatavuutta ja tukee asiakkaan valinnan vapautta, on kuitenkin haasteellista määritellä asiakasetelin arvo, laatu ja tehokkuus niin, että setelin arvo, palveluiden tuotantokustannukset ja asiakkaan tarve kohtaavat.

Vaikuttaa myös siltä, ettei lakiluonnos selkeästi määrittele mitkä palvelut lopulta tuotetaan asiakasetelein, sillä lakiluonnokseen on kirjattu mahdollisuus maakunnalle rajata itsenäisesti asiakaseteleiden käyttöä. Tästä syystä valtakunnallinen yhdenvertaisuus vaarantuu.

Henkilökohtainen budjetti

Lakiluonnoksessa oleva henkilökohtaisen budjetin rajaaminen vain niille henkilöille, jotka pystyvät itse tai tuettuna suunnittelemaan palvelunsa on ihmisiä eriarvoistavaa kohtelua. Henkilökohtaisen budjetin rajaaminen lakiluonnoksen mukaisesti jättää pois omaisten ja läheisten tarjoaman asiantuntijuuden käyttämisen budjetoimiseen. Täten kohderyhmämme henkilöitä rajataan pois tämän palvelujen piiristä, vaikka heille voisi olla erityisen tarpeellista päästä räätälöimään hyvin yksilöllisiä palveluita.

Huolemme on myös se, kuinka budjetoinnissa huomioidaan vastuulliset ja näyttöön perustuvat palvelut. Lakiluonnonsuunnitelma mainitsee palveluiden edunmukaisuuden, mutta tämä ei rajaa pois esimerkiksi uskomushoitoja palveluista.

Luettelo palveluntuottajista

Lakiluonnos ei kerro kuinka palveluntuottajien tuottamien henkilökohtaisten budjetoinnin palveluita seurataan – nämä tulisi olla maakunnan ylläpitämässä julkisissa tietoverkoissa, joissa ovat myös suoran valinnan palveluiden tuottajat. Maakunnan ylläpitämässä tietoverkossa tulisi olla myös asiakkaan valinnanvapauden toteuttamisen pohjaksi laajemmin tietoa palveluntuottajasta mm. vaikuttavuudesta ja käytettävien menetelmien näyttöön perustuvuudesta.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.